

Els Pastorets, o el miracle dels clàssics

Xavier Orriols Sendra

L'historiador i crític de teatre Xavier Fàbregas (1931–1985) deia que en els Pastorets –no en referència a una sola obra de teatre sinó a tot un gènere teatral– pel que fa al públic que cada Nadal va a veure'ls, es repeteix una mateixa disposició de més de dos mil·lennis d'antiguitat, en el temps de la tragèdia grega, quan la majoria dels espectadors acudia al teatre amb un coneixement previ del tema, l'argument de l'obra i el desenllaç, però hi anava per veure el tractament que un determinat autor en feia i també per gaudir de la qualitat i possibilitats dels actors.

De fet, Fàbregas ens deia que els Pastorets han esdevingut allò que en el llenguatge literari i teatral anomenem un clàssic, és a dir, un text i un esquema que travessa segles i generacions tot mantenint-se fresc dalt dels escenaris i, en conseqüència, omplint les platees. Un gènere teatral nascut en el si de la societat medieval, lligat als cicles litúrgics de l'Església Catòlica, amb finalitats didàctiques, el qual, de bracet amb la Commedia dell'Arte, transcendiria l'estricta marc eclesial fins a convertir-se en teatre popular, en una lenta posada al dia, afavorida per la incorporació de nous elements argumentals, tècnics i musicals. Un monument del teatre medieval que es perpetua i se sosté en un mesurat i contrapesat equilibri temàtic de contraris contraposats, entre la broma i la reflexió moral, entre la sàtira i el panegíric, entre la quotidianitat i el misteri.

A part del seu indiscutible valor artístic i patrimonial, les anuals i puntuals representacions dels Pastorets constitueixen un referent en l'àmbit de l'associacionisme i també del lleure. D'entrada, per la transversalitat generacional tant d'actants com d'espectadors. Costa trobar en aquesta nostra societat que anem construint (o potser destruint?) activitats que impliquin gent de totes les edats simultàniament. Aquesta manera de fer ha convertit les representacions dels Pastorets en una escola de teatre en la qual els joves aprenen dels més grans i de la que n'ha sortit una llarga nòmina de professionals. Es tracta d'un institut de teatre avant la lettre que contempla totes les disciplines de l'espectacle: direcció, interpretació, maquillatge, escenografia, adreç, vestuari, il·luminació, música...

Tot plegat ajuda a explicar la bona posició del nostre país, en el que precisament no abunden els clàssics, en l'avantguarda teatral del món que es correspon alhora amb una estesa i atapeïda xarxa

d'associacions i grups de teatre amateurs i d'afecionats. D'altra banda, i pel que fa al públic infantil, sense oblidar com hem apuntat que els Pastorets són per a totes les edats, a més d'un referent moral és una excel·lent activitat iniciàtica per al descobriment i el desvetllament de l'hàbit d'anar al teatre, beneficiós des de tots els punts de vista, i especialment en un temps de tant domini de mitjans audiovisuals dirigits i controlats.

S'hauria de donar un cop de mà al centenar llarg de col·lectius que arreu del país mantenen aquesta tradició secular en competència amb tants i tan poderosos mitjans. Fóra bo que en els propers anys a les televisions i emissores de titularitat pública almenys, se'n fes publicitat genèrica i reiterada, més enllà de les puntuals referències d'agenda.

Publicat a Xarxanet el 2 de gener de 2007

http://www.xarxanet.org/xarxanet/newsletter/html/xnt_publicacions_3_03-01-2007_ca.html